

БОРИСОВ І. В.,

кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України
ORCID 0000-0002-3055-013X

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ФОРМИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Автором розглядається сутність організаційних форм, у яких здійснюється інноваційна діяльність, та аналізуються окремі з них. Зроблено висновок, що особливість інноваційного процесу вимагає об'єднання зусиль та засобів багатьох учасників цивільного обороту, що й породжує можливість застосування різноманітних організаційних форм інноваційної діяльності.

Ключові слова: інноваційна діяльність, організаційна форма інноваційної діяльності, інноваційна структура, інноваційне підприємство, стартапи.

Актуальність проблеми. Економічний розвиток будь якої держави обумовлюється станом інноваційної діяльності, оскільки саме інновації – головний фактор динаміки господарювання. На сьогодні в Україні на рівні законодавства вибудовується той механізм, який спроможний охопити і опосередкувати інноваційні відносини, які б поєднали наукову, науково-технічну діяльність, а також діяльність з впровадження інновацій в єдиний процес, спрямований на появу ринку інноваційних об'єктів. Тому перед правовою наукою стоїть завдання винайти ті організаційні форми та правові механізми, які будуть єдино вірними для створення ефективного інноваційного клімату в державі.

Мета. Провести аналіз організаційних форм інноваційної діяльності та відповідність їх законодавчого регулювання.

Аналіз останніх досліджень. У науковій літературі проблема організаційних форм інноваційної діяльності не знайшла свого висвітлення, хоча окремі з цих форм досліджувались такими вітчизняними науковцями як С. Глібко [1], Н. Внукова [2], Ю. Жорнокуй [3], Є. Новіков [4], Л. Шевченко [5], І. Татомир [6], О. Курченко [7] та ін. З огляду на це, вивчення проблем сутнісного розуміння організаційних форм, у яких можуть функціонувати суб'єкти в сфері інноватики, дозволить на теоретичному рівні оновити підходи до структурних елементів і детермінант, що забезпечить їх моделювання.

Виклад основного матеріалу. Традиційно інноваційну систему держави розглядають як комплекс інститутів правового, фінансового і соціального характеру, котрий забезпечує інноваційні процеси, а сам інноваційний процес як сукупність науково-технічних, технологічних і організаційних змін, які відбуваються в процесі реалізації інновацій. Інновацій-

ний процес може реалізуватися як за лінійною, так і за ланцюговою моделями. Якщо він відбувається за лінійною моделлю, то слід пройти ряд стадій, кожна з яких має самостійне значення: від зародження ідеї до її трансформації в інноваційний об'єкт. Специфікою ланцюгової моделі інноваційного процесу є те, що він залежить від ефективності зв'язків між учасниками на різних його стадіях. З урахуванням цього можуть різнитися і ті організаційні форми інноваційної діяльності, які призначені її опосередковувати.

Відповідно до Закону України «Про інноваційну діяльність» (далі – Закон) [8] суб'єктами інноваційної діяльності можуть бути фізичні та/або юридичні особи – як резиденти, так і нерезиденти, об'єднання цих осіб, які провадять в Україні інноваційну діяльність і (або) залучають майнові та інтелектуальні цінності, вкладають власні чи запозичені кошти в реалізацію в Україні інноваційних проектів (ст. 5). Звідси й інноваційна інфраструктура України визнається сукупністю підприємств, організацій, установ, їх об'єднань, асоціацій будь-якої форми власності, що надають послуги (фінансові, консалтингові, маркетингові, інформаційно-комунікативні, юридичні, освітні тощо) із забезпечення інноваційної діяльності (ст. 1 Закону). Складовою зазначеної інфраструктури можуть бути науково-дослідні та проектно-конструкторські організації, які працюють за профілем інноваційної структури; навчальні заклади, які працюють за таким же профілем або спеціалізуються на підготовці та підвищенні кваліфікації фахівців з базових спеціальностей інноваційної структури; підприємства, які впроваджують результати науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт та винаходів; інноваційні фонди, комерційні банки, страхові фірми; суб'єкти підприємницької діяльності, що надають юридичні послуги, послуги в галузі

науково-технічної експертизи, менеджменту, маркетингу, транспорту, рекламної, видавничої та інформаційної діяльності.

Разом із тим, аналіз регіонального стану формування інноваційної інфраструктури, у тому числі для підтримки малих та середніх підприємств, свідчить про відсутність узгодженої державної політики в цьому напрямку [9].

На рівні законодавства закріплено широкий підхід до запровадження тих організаційних форм, які спроможні забезпечити взаємодію різних суб'єктів, діяльність яких спрямована на створення і реалізацію (впровадження) інновацій (інноваційного продукту, інноваційної продукції). Під організаційною формою інноваційної діяльності розуміється внутрішньо упорядковане об'єднання сил і засобів, за допомогою якого досягається мета інноваційного проекту [10, с. 85], оскільки інноваційний продукт (інноваційна продукція) виробляється в результаті реалізації саме інноваційного проекту, як комплексу документів, що визначає процедуру і набір усіх необхідних заходів (у тому числі інвестиційних) щодо їх створення і реалізації.

Серед суб'єктів інноваційної діяльності виділяють інноваційні структури, які створюються з метою інтенсифікації розроблення, виробництва та впровадження наукоємної конкурентоспроможної продукції із спрямуванням взаємоузгоджених дій наукових організацій, закладів освіти, промислових підприємств та інших суб'єктів на задоволення потреб внутрішнього ринку і нарощування експортного потенціалу країни.

Інноваційна структура (підприємство, організація) здійснює інноваційну діяльність, розробляє, впроваджує і реалізує затребувану на ринку конкурентоспроможну продукцію (товари, роботи, послуги), володіє наступним колом ознак інноваційності: наявність продажу інноваційної продукції; наявність витрат на інновації, у тому числі витрат на дослідження і розробки; використання об'єктів інтелектуальної власності для посилення конкурентних переваг продукції, що випускається.

Будь-яка інноваційна структура може володіти тими чи іншими ознаками інноваційності, але кожна з ознак відображує один або сукупність інноваційних процесів, що протікають в цій структурі. Причому сполука цих ознак і процесів може бути будь-якою, це залежить від безлічі зовнішніх і внутрішніх умов і їх змін. Це лише підкреслює головну мету інноваційної діяльності – ефективне використання ресурсів, підвищення прибутку, зростання обсягів виробництва і продажів затребуваної на ринку продукції.

Найбільш поширеним різновидом інноваційної структури є інноваційне підприємство, яке може функціонувати як: інноваційний центр, бізнес-інкубатор, технополіс, технопарк і т. ін.

Відповідно до Закону України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків» [11] технопарк – це юридична особа або група юридичних осіб, що діють відповідно до договору про спільну діяльність без створення юридичної особи та без об'єднання вкладів з метою створення організаційних засад виконання проектів технологічних парків з виробничого впровадження наукоємних розробок, високих технологій та забезпечення промислового випуску конкурентоспроможної на світовому ринку продукції (ст. 1).

І хоча в економічній літературі перелік суб'єктів інноваційної діяльності значно ширший, і поряд з безпосередніми творцями інновацій, інноваційними фондами, університетами дослідницького типу тощо, до кола учасників відносяться також так звані бізнес-яголи, менеджери, інжинірингові, венчурні фірми тощо, це пояснюється тим, що для економістів правовий статус осіб, організаційно-правова форма колективних утворень, які продукують створення та впровадження інновацій, не має визначального значення. Але подібний підхід для правового регулювання інноваційних процесів не є прийнятним. Юридичні параметри статусу учасників цивільних відносин уже уніфіковані нормами Цивільного кодексу України (далі – ЦКУ), тому слід погодитися із тим, що якими б найменуваннями не позначалися учасники інноваційного процесу, їх значимість для цілей правового регулювання повинна бути пов'язана із цивільною правосуб'єктністю [10, с. 87]. Аналіз положень інноваційного законодавства дає можливість підтвердити цю точку зору. Зокрема у відповідності з Положенням про порядок створення і функціонування технопарків та інноваційних структур інших типів [12] інноваційна структура – це юридична особа будь-якої організаційно-правової форми, що створена відповідно до законодавства (вид А), або група юридичних осіб, яка діє на основі договору про спільну діяльність без створення юридичної особи та без об'єднання вкладів її учасників (вид Б), з визначеними галуззю діяльності та типом функціонування, орієнтованим на створення та впровадження наукоємної конкурентоспроможної продукції (абз. 1 п. 2). Інноваційні структури виду А створюються в порядку, встановленому законодавством для відповідних організаційних форм суб'єктів підприємництва (підприємство, об'єднання підприємств, господарські товариства тощо). Інноваційні структури виду Б створюються шляхом укладення учасниками інноваційної структури договору про спільну діяльність, який повинен містити відомості про склад учасників, їх права та обов'язки, пріоритетні напрями діяльності, органи управління і керівний орган, їх повноваження та порядок прийняття ними рішень, порядок фінансування діяльності органів управління

і керівного органу, порядок прийняття нових учасників та виключення з числа учасників інноваційної структури, порядок ліквідації інноваційної структури (припинення дії договору).

Такий підхід зберігається до характеристики інноваційної структури і в процесі оновлення інноваційного законодавства. Відповідно із Законом України «Про наукові парки» [13] науковий парк – це юридична особа, що створюється з ініціативи вищого навчального закладу та/або наукової установи шляхом об'єднання внесків засновників для організації, координації, контролю процесу розроблення і виконання проектів наукового парку, а його партнерами є суб'єкти господарювання, що уклали з ним договір партнерства (ст. 1). Разом із тим, це не виключає можливості розробки різноманітних інноваційно-інвестиційних механізмів, які зможуть забезпечувати фінансування інвестиційних процесів, зокрема, шляхом венчурного фінансування, яке може базуватися на об'єднанні капіталів в партнерства або інші форми кооперації.

Набуття статусу інноваційної структури засвідчується свідоцтвом про її реєстрацію та дає право на отримання нею податкових, валютно-фінансових та інших, передбачених законодавством пільг і переваг, відбувається з дотриманням встановленої процедури, першим етапом якої є розробка і затвердження уповноваженим на це органом (Комісією з організації діяльності технологічних парків та інноваційних структур інших типів (далі – Комісія) [14] проекту діяльності інноваційної структури, який повинен містити: визначення концепції та цілей функціонування інноваційної структури; визначення основного інноваційного продукту (товару, виду послуг); техніко-економічне обґрунтування; інформацію про учасників інноваційної структури; інформацію про її органи управління та положення про орган управління науково-технічною діяльністю інноваційної структури, погоджене з Міністерством освіти і науки України (далі – МОН); бізнес-план, який передбачає комплекс підготовчих робіт з розгортання інноваційної структури (проведення необхідної інформаційно-рекламної роботи, залучення коштів заінтересованих українських та іноземних інвесторів, виділення відповідної земельної ділянки тощо), робоче освоєння території, будівництво і оснащення конкретних об'єктів, формування творчих колективів, опрацювання організаційно-економічного механізму функціонування інноваційної структури, створення бізнес-центру, технологічних інкубаторів, інноваційних фондів, навчальних закладів, консалтингових і страхових фірм тощо, міжнародне співробітництво, виробничу та комерційну діяльність.

Проект діяльності інноваційної структури разом з її статутом або договором про спільну діяльність

подаються до Комісії, яка: організує проведення їх експертизи і визначає відповідність критеріям діяльності для набуття відповідного статусу; готує експертний висновок та пропозиції щодо надання інноваційній структурі відповідного статусу, на підставі якого МОН здійснює реєстрацію інноваційної структури та її основного інноваційного продукту шляхом включення структури до Державного реєстру інноваційних структур та видачі відповідного свідоцтва встановленого зразка.

На сьогодні пошук нових організаційних форм і правових механізмів здійснення інноваційної діяльності триває. Це пов'язано з тим, що розробка і впровадження інновацій на одному виробництві не завжди ефективні з огляду на великі витрати, що з цим пов'язані, а також ризик отримання негативного результату. Тому на практиці, запозичивши досвід організації інноваційних процесів інших країн світу, у якості вирішення цієї проблеми пропонується застосування інновацій, які вже створені за межами конкретного господарюючого суб'єкта шляхом укладення між зацікавленими суб'єктами інноваційних договорів, зокрема договорів трансферу технологій; технологічне співробітництво шляхом об'єднання зусиль суб'єктів в інноваційному розвитку (технологічні парки, технополіси); створення нових компаній інноваційного спрямування. Так, в Україні спостерігається процес академічного відокремлення університетських структур та утворення на їх основі спін-компаній («spin-off») та «spin-out») [5, с. 5–12; 6, с. 93–108].

Серед малих організаційних форм інноваційної діяльності в останнє десятиріччя в Україні набувають розповсюдження стартап компанії. Термін «стартап» (англ. *start-up* – *стартувати, запускати*) застосовувався спочатку виключно до новаторських (інноваційних) компаній у сфері інформаційних технологій, які, як доводить аналіз їх діяльності, здійснюють технологічну та дослідницьку діяльність, промислове проектування для створення та (або) запровадження інновацій відносно продуктів, товарів та процесів [15; 16]. Згодом цей термін отримав широкого розповсюдження і застосовується не тільки щодо інноваційних компаній у сфері інформаційних технологій, а й щодо аналогічних структур в інших сферах діяльності (науки, соціальних досліджень, культури, підприємництва, економіки). Умови виникнення таких компаній – діяльність на базі інноваційних ідей (інновацій), нових, ще масово не впроваджених інноваційних технологій; мобільність, і, як правило, обмеженість ресурсів [7; 15; 16]. Причому це характерно як для оформленої структури, так і компанії, що знаходяться у процесі створення, а саме в процесі очікування на результат своєї діяльності.

І хоча діяльність стартап компаній на рівні інноваційного законодавства в Україні не врегульована,

однак, враховуючи те, що такі структури – вже реальність, слід виходити з того, що учасниками інноваційної діяльності можуть бути суб'єкти права, а такі універсальні правові форми і моделі, як юридична особа, цивільно-правовий договір, представництво дозволяють цим структурам брати участь в інноваційних відносинах.

Стартап компанія – специфічний учасник інноваційних відносин. По-перше, це пов'язано, з особливостями її становлення. Так, з урахуванням світового досвіду вона може функціонувати як юридична особа, наприклад, у вигляді вітчизняного інноваційного підприємства, оскільки Закон «Про інноваційну діяльність» підводить під це поняття такі складові інноваційної інфраструктури як інноваційний центр, науковий парк, технопарк, технополіс, хоча цей перелік не може бути вичерпним. Проте, відносно інших умов, особливо тієї, що інноваційне підприємство повинно виробляти і реалізовувати інноваційні продукти і (або) продукцію чи послуги, обсяг яких у грошовому вимірі буде перевищувати 70 відсотків його загального обсягу продукції і (або) послуг, то для стартап компаній зазначена умова не повинна застосовуватися, оскільки це не дає останній права на отримання податкових, валютно-фінансових та інших передбачених законодавством пільг і переваг, які встановлені для інноваційного підприємства. Йдеться тільки про те, що стартап компанія – це інноваційна структура, яка може мати статус юридичної особи, тобто тієї правової форми, за допомогою якої організації, що переслідують різні цілі, створюються різними способами, мають різну організаційну структуру, різні джерела фінансування, отримують можливість стати учасниками цивільного обороту. Разом із тим стартап компанія може існувати і як колективне утворення без створення юридичної особи, шляхом об'єднання майна і діяльності стартаперів для досягнення ними спільної мети. Підставою для цього може слугувати договір про спільну діяльність (ст. 1130 ЦКУ). При цьому спільна діяльність може здійснюватися як на основі об'єднання вкладів (просте товариство), або без об'єднання вкладів. Таке добровільне об'єднання являє собою договір учасників, що взаємно зобов'язує їх до певних дій, тобто тягне за собою виникнення між ними зобов'язально-правових відносин. У цьому випадку суб'єктами інноваційної діяльності слід вважати розробників (засновників) стартап проекту.

Проте, незалежно від того, яка модель буде обрана засновниками, стартап компанія повинна пройти декілька стадій становлення: зародження інноваційної

ідеї, яка затребувана споживачем; розробка стартап проекту як технології впровадження інноваційної ідеї. Саме в ньому повинна бути заявлена мета, визначена необхідна грошова сума, складена калькуляція всіх витрат, а також заохочень для тих інвесторів, які підтримають стартап проект. До речі, інформація про хід збору коштів повинна бути публічною, тобто відкритою; створення прототипу робочої моделі стартапу; тестування її і доробка; запуск (впровадження) стартап проекту. Таким чином, в становленні стартап компанії простежуються складові інноваційного процесу. Вказані етапи мають однакове спрямування як в цілому, так і окремо по кожній складовій. Зокрема, кінцева стадія, на якій впроваджується стартап проект, об'єднується зі стадією розробки цього проекту, а саме коли здійснювався пошук фінансових ресурсів і планувалося їх використання.

По-друге, специфічність стартап компаній, як вже зазначалося, пов'язана з їх фінансуванням. В Україні основними джерелами фінансування інноваційної структури є: вклади учасників; бюджетне фінансування за умови виконання державного замовлення; кредити банків; інвестиції, в тому числі іноземні; прибуток від підприємницької діяльності інноваційної структури; випуск в обіг цінних паперів. Разом із тим, з різних причин не всі інноваційні ідеї (інноваційні технології) втілюються в життя, що пов'язано з помилками в обґрунтуванні, недостатньо чистими результатами експериментів, нестачі коштів для розвитку виробництва, старіння інновацій тощо. Це обумовлює підвищену ризиковість стартап проектів, що і вимагає, зазвичай, введення особливого порядку їх фінансування.

На сьогодні існують декілька моделей фінансування цих компаній, а саме венчурні фонди; бізнес-янгели; конкурси та гранти. Проте, засновники стартап компаній, можуть звернутися і до нової системи он-лайн кредитування, зокрема до систем краудфандинга або краудлендинга.

Висновки. На рівні законодавства закріплено широкий підхід до запровадження тих організаційних форм, які спроможні забезпечити взаємодію різних суб'єктів інноваційної діяльності. Організаційна форма інноваційної діяльності – це внутрішньо упорядковане об'єднання сил і засобів, за допомогою якого досягається мета інноваційного проекту. Учасниками інноваційної діяльності можуть бути суб'єкти права, а такі універсальні правові форми як юридична особа, цивільно-правовий договір, представництво дозволяють їм брати участь в інноваційних відносинах.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Глібок С. В. Правове регулювання діяльності наукового парку як суб'єкта національної інноваційної системи. *Право та інновації* : наук.-практ.журнал. 2017. № 1 (21). С. 15–27.

2. Внукова Н. М., Пукала Р. Проблеми вибору спеціальних видів фінансування інноваційного підприємництва. *Право та інновації* : наук.-практ.журнал. 2018. № 1 (21). С. 7–12.
3. Жорнокуй Ю. М. Організаційно-правові форми юридичних осіб – суб'єктів венчурного інвестування: якими вони мають бути? *Право та інновації* : наук.-практ.журнал. 2018. № 1 (21). С. 13–18.
4. Новіков Є. А. Історія розвитку мереж трансферу технологій в ЄС. *Право та інновації* : наук.-практ.журнал. 2017. № 1 (17). С. 41–45.
5. Шевченко Л. С. Університет як суб'єкт інтелектуального підприємництва. *Теорія і практика правознавства*. 2014. Вип. 1 (5). С. 5–12.
6. Татомир І. А. Вплив академічного капіталізму на спін-офф активність дочірніх компаній. *Фінанси України*. 2018. Вип. 2. С. 93–108.
7. Курченко О. О. Становлення та розвиток стартапів в Україні: проблеми та шляхи вирішення. *Український соціум*. 2016. № 2 (57). С. 80–87. URL: <https://ktovdele.ru/chto-takoe-startap.html>.
8. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002 р. № 40-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 36. Ст. 266 (із змінами).
9. Аналіз правового регулювання діяльності інноваційних структур, підтримки малого та середнього підприємництва в Україні (регіональний аспект): наукове видання / [С. В. Глібка Ю. Є. Атаманова та ін.]; за ред. С. В. Глібка, Ю. Є. Атаманової, О. В. Черкасова. Харків: Право, 2018. 96 с.
10. Городов О. А. Правовая инноватика (правовое регулирование инновационной деятельности). СПб: ООО «Университетский издательский консорциум «Юридическая книга», 2008. 408 с.
11. Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків: Закон України від 16.07.1999 р. № 991-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 40. Ст. 363 (із змінами).
12. Положення про порядок створення і функціонування технопарків та інноваційних структур інших типів: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 22 травня 1996 р. № 549. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/549-96-%D0%BF/card2#Card>.
13. Про наукові парки: Закон України від 25.06.2009 р. № 1563-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2009. № 51. Ст. 757 (із змінами).
14. Положення про Комісію з організації діяльності технологічних парків та інноваційних структур інших типів: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 06 серпня 2003 р. № 1219. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1219-2003-%D0%BF>.
15. Start-up проекти – інструмент реалізації інновацій. *Економічні проблеми сталого розвитку*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О. Ф. (м. Суми, 24–26 квітня 2013 р.): у 4 т. / за заг. ред. О. В. Прокопенко. Суми: Сумський державний університет, 2013. Т. 1. С. 103–105.
16. Денис Довгопольй: Как мы строили отрасль стартапов в Украине. URL: <http://ain.ua/2013/05/29/125075>.

REFERENCES

1. Hlibko S. V. (2017) Pravove rehuliuвання diialnosti naukovooho parku yak subiekta natsionalnoi innovatsiinoi systemy. *Pravo ta innovatsii : nauk.-prakt.zhurnal - Law and Innovations: scient. - pract. journal*, 1 (21), 15–27. [in Ukrainian].
2. Vnukova N. M., Pukala R. (2018) Problemy vyboru spetsialnykh vydiv finansuvannya innovatsiinoho pidpriemnytstva. *Pravo ta innovatsii : nauk.-prakt.zhurnal - Law and Innovations: scient. - pract. journal*, 1 (21), 7–12. [in Ukrainian].
3. Zhornokui Yu. M. (2018) Orhanizatsiino-pravovi formy yurydychnykh osib – subiektiv venchurnoho investuvannya: yakymy vony maiut buty? *Pravo ta innovatsii : nauk.-prakt.zhurnal - Law and Innovations: scient. - pract. journal*, 1 (21), 13–18. [in Ukrainian].
4. Novikov Ye. A. (2017) Istorii rozvytku merezh transferu tekhnolohii v YeS. *Pravo ta innovatsii : nauk.-prakt.zhurnal - Law and Innovations: scient. - pract. journal*, 1 (17), 41–45.
5. Shevchenko L. S. (2014) Universytet yak subiekt intelektualnoho pidpriemnytstva. *Teoriia i praktyka pravoznavstva - Theory and practice of jurisprudence* 1 (5), 5–12. [in Ukrainian].
6. Tatomyr I. A. (2018) Vplyv akademichnoho kapitalizmu na spin-off aktyvnist dochirnikh kompanii. *Finansy Ukrainy – Finance of Ukraine*, 2, 93–108. [in Ukrainian].
7. Kurchenko O. O. (2016) Stanovlennia ta rozvytok startapiv v Ukraini: problemy ta shliakhy vyrishennia. *Ukrainskyi sotsium – Ukrainian society*, 2 (57), 80–87. URL: <https://ktovdele.ru/chto-takoe-startap.html>. [in Ukrainian].

8. Pro innovatsiinu diialnist: Zakon Ukrainy vid 04.07.2002 r. # 40-IV. (2002) *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Supreme Council of Ukraine*, 36. St. 266 [in Ukrainian].
9. Analiz pravovoho rehuliuвання diialnosti innovatsiinykh struktur, pidtrymky maloho ta serednoho pidpriemnytstva v Ukraini (rehionalnyi aspekt): naukove vydannia (2018) (Hlibko S. V., Atamanova Yu. V. Cherkasov O.Ye. Eds.), Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].
10. Horodov O. A. (2008) *Pravovaia ynnovatyka (pravovoe rehulyrovanye ynnovatsyonnoi deiatelnosti)*. SPb: OOO «Unyversytetskyi yzdatelskyi konsortsyum «Yurydycheskaia knyha» [in Russian].
11. Pro spetsialnyi rezhym innovatsiinoi diialnosti tekhnolohichnykh parkiv: Zakon Ukrainy vid 16.07.1999 r. No 991-KhIV. (1999) *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Supreme Council of Ukraine*. 40. St. 363 [in Ukrainian].
12. Polozhennia pro poriadok stvorennia i funktsionuvannia tekhnoparkiv ta innovatsiinykh struktur inshykh typiv: zatv. Postanovoii Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 22 travnia 1996 r. No 549. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/549-96-%D0%BF/card2#Card> [in Ukrainian].
13. Pro naukovi parky: Zakon Ukrainy vid 25.06.2009 r. No 1563-VI. (2009). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Supreme Council of Ukraine*, 51. St. 757 [in Ukrainian].
14. Polozhennia pro Komisiuu z orhanizatsii diialnosti tekhnolohichnykh parkiv ta innovatsiinykh struktur inshykh typiv: zatv. Postanovoii Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 06 serpnia 2003 r. No 1219. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1219-2003-%D0%BF> [in Ukrainian].
15. Start-up proekty – instrument realizatsii innovatsii. *Ekonomichni problemy staloho rozvytku: materialy Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii, prysviachenoii pamiatii prof. Balatskoho O. F. (m. Sumy, 24-26 kvitnia 2013 r.) - Economic problems of sustainable development: materials of the International Scientific and Practical Conference devoted to the memory of prof. Balatsky O. F. (Sumy, April 24-26, 2013) (Vols. 1-4) (Prokopenko O. V. Eds.) Sumy: Sumskyi derzhavnyi universytet, Vol. 1. pp. 103–105 [in Ukrainian].*
16. Denys Dovhopolyi: Kak my stroyly otrasl startupov v Ukrainy. URL: <http://ain.ua/2013/05/29/125075> [in Russian].

БОРИСОВ И. В.

кандидат юридических наук, старший научный сотрудник НИИ правового обеспечения инновационного развития НАПрН Украины

ОРГАНИЗАЦИОННЫЕ ФОРМЫ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Автором рассматривается сущность организационных форм, в которых осуществляется инновационная деятельность, и анализируются некоторые из этих форм. Делается вывод, что особенность инновационного процесса требует объединения усилий и средств многих участников гражданского оборота, что и порождает возможность применения различных организационных форм инновационной деятельности.

Ключевые слова: инновационная деятельность, организационная форма инновационной деятельности, инновационная структура, инновационное предприятие, стартапы.

BORYSOV I. V.

PhD in Law, Senior research fellow, Research Institute for Legal Support of Innovative Development
National Academy of Law Sciences of Ukraine

ORGANIZATIONAL FORMS OF INNOVATIVE ACTIVITY

Problem setting. The economic development of any state depends on the state of innovation activity, since it is innovation that constitutes the main factor of the welfare dynamics. To date, in Ukraine, at the level of legislation, a mechanism is being built which is capable of embracing and regulating innovative relations that would combine scientific, research and technology activities, as well as the activities on innovation in a single process aimed at the emergence of a market for innovative assets. Therefore, the legal science faces the task of inventing those organizational forms and legal mechanisms that will create an effective innovation climate in the state.

Target of research. The author's aim is to analyze the organizational forms of innovation activity and to ascertain the effectiveness of the legislative regulation thereof.

Analysis of recent researches and publications. In the scientific literature, the problem of organizational forms of innovation activity has not been properly addressed, though some of these forms were studied by such Ukrainian scholars as: S. Hlibko, N. Vnukova, Yu. Zhornokuy, E. Novikov, L. Shevchenko, I. Tatomyr, O. Kurchenko and others. Given this, studying the problems of the essential understanding of organizational forms in which actors in the field of innovation can function, will allow at the theoretical level to update approaches to structural elements and determinants that will ensure their simulation.

Article's main body. Traditionally, an innovative system of the state is regarded as a complex of institutions of legal, financial and social nature, which provides innovative processes, and the innovation process as a set of scientific technological and organizational changes that take place in the process of innovation. But the fact that this process can be implemented both in linear and in a chain model affects those organizational forms through which the innovations are embodied.

Among the subjects of innovation activities there are innovative structures that carry out innovation activities, having a certain range of innovative features. The most common type of innovation structure – an innovative enterprise that can function in different forms. It is concluded that no matter what names the participants of the innovation process are given, their significance for the purposes of legal regulation should be related to legal capacity. Analysis of the problem of the expediency of developing and implementing innovations in one manufacture leads to the conclusion that in practice, having borrowed the experience of organizing innovation processes in other countries of the world, as a solution to this problem, it is proposed to apply innovations that have already been created outside the specific economic entity by concluding between the interested subjects the innovative contracts, in particular, technology transfer agreements; technological cooperation by joining the efforts of subjects in innovative development (technological parks, technopolises); creation of new innovative companies. In particular, there is a process of academic separation of university structures and the formation of spin-offs based on them («spin-off» and «spin-out»). Among the small organizational forms of innovation activity the startup of the company is considered.

Conclusions and prospects for the development. At the level of legislation, a broad approach has been established to implement those organizational forms that are capable of ensuring the interaction between different actors of innovation activity. The organizational form of innovation activity is an internally-organized combination of forces and means by which the aim of the innovation project is achieved. Participants in innovation activities may be subjects of law, and such universal legal forms and models, such as a legal entity, a civil law contract, representation etc. allow them to participate in innovative relationships.

Keywords: innovation activity, organizational form of innovation activity, innovative structure, innovative enterprise, start-ups.